

MÄGEDE HÄÄL

NR 1

23. JAANUAR 2020

Kiire ja toimeka aasta hakul

2020. aasta on alanud täie hooga ja aasta esimene kuu hakkab juba vaikselt lõppema. Aasta lõppedes tehakse ikka plaane ja seatakse eesmärgid ees ootavaks aastaks. Sedasi oleme toimetanud ka meie siin Rõuge Vallavalitsuses. Erinevus isiklike eesmärkide seadmisega on ehk vaid selles, et vallas on arengukava koos tegevuskavaga, mille alusel iga päev toimetame, kuid tubli ja pealehakkava vallana on meil suuri plaane palju ning igal aastal seame uue aasta fookused ja prioriteetid.

Rõuge ühendvald on toiminud juba üle kahe aasta ja selle aja jooksul on tehtud palju eeltööd selleks, et nüüd, 2020. aastal, valmiks taas mõned projektid. Ees on ootamas suuremahulisi (nii tööaja poolest kui ka finantsilises mõttes) kui ka väiksemaid, n-ö pehmeid, kuid mitte vähem olulisi projekte.

Suurtest projektidest on töös piirkondliku konkurentsivõime tugendamise (PKT) projektid, mille ajakavade kohased elluviimise tähtsajad on aasta lõpus. Need on Haanja puhke- ja spordikeskuse väljaarendamine aastaringseks spordi-, turismi- ja puhkekeskuseks ning Suure Munamäe kui rahvusvahelise tähtsusega turismiatraktsiooni arendamine. 2021. aasta jaanuari lõpus on Haanjat ees ootamas suur rahvusvaheline noorte laskesuusatamise võistlus (IBU Cup), mille raames külastavad valda pea 35 riigi esindajad. Peame selle nimel pingutama, et meie keskus ja suusarajad vastaksid rahvusvahelistele tingimustele. Kolmandas PKT projektis, millega arendame Rõuge Ööbikuoru turismimaastikku, alustame sel aastal ehitustöid. Projekti lõpp ja

uuenenud Ööbikuoru kompleksi valmimine on kavandatud 2021. aastasse.

Kaua oodatud ja loodetud renoveerimistööd ootavad ees ka Rõuge rahvamaja, kus pea 1 000 m² pinnal saavad uue kuue nii galerii, saal, raamatukogu, abiruumid kui uuendusena ka kohvikuruumid. Rahvamaja remont aga ei tähenda seda, et alevikus sel perioodil kultuuritegevust ei toimuks. Jätkame siiski ürituste ja huviringidega ning raamatukogu- ja postiteenuse pakkumisega, seda siis teistel valla pindadel. Selle kohta anname infot jooksvalt.

Samuti toimetatakse Varstu kergliiklustee rajamise nimel. Projekteerimine on käimas ning loodetavasti valmib ehitusprojekt märtsi lõpus. Seejärel on võimalik korraldada ehitushange, et rajada tee, mis alevikku ühendab.

Lõppenud on Rogosi mõisa küttesüsteemi rekonstrueerimise projekteerimine ning sel aastal ootab ees ehitamine, et süsteemi uuendada ning lisaks luua küttesüsteem ka mõisa peahoonesse.

Investeeringutena on plaanis veel Misso sotsiaalkeskuse ruumide ümberpaigutamine teisele pinnale. Arutusel on kaks alternatiivi: Misso kool või Misso teenuskeskus. Loodame, et peagi saavutame üksmeelse ruumide paiknemise osas ja saame hädasti uusi ruume vajava sotsiaalkeskuse aasta jooksul ümber kolida. Ees ootab ka Mõniste sotsiaal- ja tervishoiukeskuse hoone lifti projekteerimine ja ehitus ning kõige pisemaid vallakodanike saame rõõmustada Mõniste mänguväljakuga, kus väikesi kasutajaid saavad ootama kiigud, liivakast, ronila ja mängulinnak.

Pehmete projektidena on 2020. aastal toimumas kaks projekti, mis suunatud kogukonna tugendamisele ning koostöö arendamisele ettevõtjate vahel.

Projektiga „Rõuge valla kogukondade võimendamine“ soovime kahe aasta jooksul luua toimiva kogukondade koostöövõrgustiku, mis suurendab ühistegevust ja uusi algatusi, aitab parandada infovahetust ning turustada ühiselt kogukondade tegemisi ja vallas toimuvat. Projekti jooksul toimuvad kogukondade rühmadele mõeldud tegevused ja ühisüritused, piirkonnakeskustesse (Rõuge, Haanja, Varstu, Misso, Mõniste) paigaldatakse digiekraanid, mis asendavad osaliselt tavapäraseid kuulutusetahtvleid, et infovahetus oleks kiirem ja efektiivsem.

Ettevõtluse edendamiseks saab alguse kaheaastane projekt „Rõuge ja Antsla valla ettevõtlusalase koostöö arendamine“. Projekti käigus viiakse läbi kaheksa ühisüritust erinevates formaatides koostöösuhete algatamiseks, loomiseks ning tugendamiseks (infopäev, koolitused, õppereisid, ettevõtjate külastused, „Meistrite päev“ Antslas ja ettevõtjate konverents Rõuges).

Veel ootab juba kolmandat korda ees projekt, mis on mõeldud lastevanematele. Tegemist on vanemlusprogrammiga „Imelised aastad“, mis on mõeldud 2–8-aastaste laste vanematele. See on 4-kuuline programm vanematele, kes vajavad tuge ja soovivad õppida, kuidas laste kasvatamisega paremini toime tulla. Sel aastal on tulemas veel teisi lastevanematele ja haridustöötajatele suunatud koolitusi.

Need projektid ei ole aga kaugeltki kõik, millega vallas iga päev tegeletakse. Mõned tegevused

ja projektid jätkuvad, teised valmivad ja kolmandad on juba ette valmistamisel. Aasta esimeses pooles lõpetame Viitina külakeskuse osalise renoveerimise: uue ilme saavad fuajee ja aula põrandad, laed, seinad, välja vahetatakse aknad ning uuendatakse valgustussüsteem. Rõuge Ööbikuoru paigaldatakse kaks uut treppi ning renoveeritakse olemasolev kiik. Koostöös MTÜ Rõuge Kaugtöökeskusega valmib ammu igatsetud kaugtöökeskus. Jätkuprojektidena on taas tulemas hajakasutuse programm, koostöös Päästeametiga „Kodud tuleohutuks“ projekt, puuetega inimeste eluaseme kohandamise projekt.

Ettevalmistamisel olevatest mõtetest võib mainida Misso vana koolihoone lammutamist, tänavavalgustuse uuendamist valla erinevates piirkondades, Haanja puhke- ja spordikeskuse ning Suure Munamäe vaatetorni vahelise kergliiklustee kavandamist, Mõniste koolihoone energiasäästlikumaks muutmist.

Oluline tegevus on ka valla üldplaneeringu menetlus. Hetkel kehtivad valla erinevates piirkondades veel vanad planeeringud. Ühtse pildi loomiseks tuleb koostada kogu valda hõlmav planeering ja see on aeganõudev protsess.

Ees seisab ka ühinemislepingu avamise algatamine. Muutmise vajadus on tekkinud seoses Misso Kooli tegevuse lõpetamisega alates 2020. aasta 1. septembrist ja lastaia töö ümberkorraldamisega. Teiste valla munitsipaalasutuste osas säilib senine koolivõrk ning ühinemislepingu muutmine ei puuduta kuidagi Haanja Kooli, Mõniste Kooli, Rõuge Põhikooli ega Varstu Kooli.

Need on vaid mõned tegevused, mis meid 2020. aastal ees ootavad. Toimetame ikka iga päev selle nimel, et kõigil oleks siin vallas hea elada ja et see oleks meie koduvald, millest me kõik ühiselt hoolime.

Olen meeskonna juhina väga tänulik meie tublidele ametnikele ja töötajatele, kes toimetavad nii vallavalitsuses kui ka meie 28 hallatavas asutuses. Kõigi töö on väga oluline ning sellel on suur roll parema ja helgema tuleviku loomisel.

Aitäh, head inimesed, et olete meid meie tegemistes usaldanud ja toetanud. Rohkem sallivamat, üksteist austavat ja märkavat suhtumist! Suuri eesmärgid ja unistusi!

Mailis Koger
Rõuge vallavanem

Järvekalda ja Kolmnurga detailplaneeringu eskiisi avalik väljapanek ja avalik arutelu

Rõuge Vallavalitsus annab teada, et korraldab **Rõuge alevikus Järvekalda ja Kolmnurga maaüksuste detailplaneeringu eskiisi avaliku väljapaneku 30.01-29.02.2020 ja avaliku väljapaneku tulemuste avaliku arutelu 06.03.2020 kell 13.00 Rõuge vallavalitsuses** (Võru maakond, Rõuge alevik, Ööbikuoru tn 4).

Detailplaneering on algatatud Rõuge Vallavolikogu 29.01.2019 otsusega nr 1-3/5. Planeeritav ala asub Rõuge vallas Rõuge alevikus Järvekalda (69701:004:0129) ja Kolmnurga (69701:004:0128) maaüksustel. Planeeringualasse on kaasatud ka Kaarsilla (69701:004:0130) ja osaliselt 25195 Käätsa-Rõuge-Luutsniku tee (69701:005:2810) katastriüksused. Planeeritava ala suurus on ca 1,7 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on muuta Rõuge Vallavolikogu 19.06.2014 otsusega nr 28 kehtestatud „Järvekalda kinnistu ja lähiala detailplaneeringu“ planeeringuala ulatuses, et võimaldada Järvekalda maaüksusele pereelamute ja abihoonete ning võimalusel ühe elamu/

ärihoone rajamiseks hoonestusalade ja ehitus-õiguse määramine, kruntideks jagamine ja maakasutuse sihtotstarvete määramine.

Detailplaneeringuga kavandatud tegevus ei kahjusta ümbritsevat keskkonda. Olulisimad muudatused detailplaneeringu elluviimisega võrreldes praeguse olukorraga oleks kolme elamumaa ning ühe äri- ja elamumaa otstarbelise krundi arenduspiirkonnas.

Detailplaneeringut käsitletakse kui üldplaneeringut muutvat detailplaneeringut tulenevalt asjaolust, et Rõuge vallas puudub Rõuge piirkonna osas kehtiv üldplaneering. Avaliku väljapaneku jooksul on igal isikul õigus avaldada detailplaneeringu eskiisi kohta arvamust.

Eelnõu avaliku väljapaneku ajal on võimalik detailplaneeringuga tutvuda Rõuge Vallavalitsuses või Rõuge valla kodulehel www.rauge.ee.

Lisainformatsiooni saab planeeringu- ja ehitusspetsialistilt (Krislyn Prants, 5253907, planeering@rauge.ee).

Suvel tuleb Missos kodukandipäev

Laupäeval, 20. juunil 2020 toimub Missos kodukandipäev. Oodatud on kõik, kes on Missoga mingil moel seotud. Tule kohale, kui oled siin elanud-töötanud, koolis käinud või puhanud!

Rohkem infot ürituse lähenedes.

Edda-Karin Luht

Misso rahvamaja juhataja, tel. 53430389

Teade Rõuge piirkonna eakatele

Rõuge piirkonna eakate jaanuarikuine kokkusaamine toimub kolmapäeval, 29. jaanuaril algusega kell 11.00 Rõuge Tervisekeskuses.

Info telefonil 5330 0153 (Maire Grosmann).

Aeg taas vunki mano anda! Kohtume 12.–14. märtsil Kuldres

12.–14. märtsini saab taas kaasa lüüa Võrumaa elu parandavate nutikate lahenduste loomisel – Kuldre koolis toimuvad järjekorras juba neljandad Vunki mano! loometalgud. Kuldre loometalgud erinevad eelmistest selle poolest, et teemade esitlemine ja meeskondade moodustamine toimub juba enne üritust. Vunki mano! kodulehel on avatud vorm oma teema esitamiseks: <https://vunkimano.vorumaa.ee>. Vunki mano! loometalgud on häkatonis stiilis nädalavahetus, kus igauks saab osaleda Võru maakonna elu edendavate uudsete teenuste arendamises ja toimivate lahendusteni jõudmises. Meie ülim eesmärk on koosloomelise

mõtteviisi levitamine: kaasates probleemide lahendamise kõik võimalikud osapooled saab olla kindel, et lahendus on kõiki arvestavalt läbi mõeldud. Toome loometalgutele kokku kodanike kogemuse, ettevõtjate realistlikkuse, ekspertide pädevuse ja ametnike vastutuse. Iga idee juures pöörame erilist tähelepanu sellele, et arvestatud oleks ka nende inimeste huvid, kelle häält igapäevaelus ehk nii palju kuulda ei ole, näiteks erivajadustega inimesed, vähemused jne. Kui me ütleme, et kõik on oodatud, siis pole see tühi sõnakõlks: meil kõigil on oskusi, teadmisi, tutvusi, mis võivad kellegi teise jaoks väga väärtuslikuks osutuda. Siin Eestimaa ääremaal elades, kus meid on niigi vähe, on igati hea panus hindamatu väärtusega ja ainult üheskoos tehes jõuame kestvate tulemusteni.

Sina ja mina – koos loome homse Võrumaa!

Võrumaa Arenduskeskus ootab kandidaate maakonna teenetemärkidele

SA Võrumaa Arenduskeskus ootab 3. veebruariks taotlusi maakonna kõrgeimate autasude, vapi- ja teenetemärkide omistamiseks.

Tänavused teenetemärkide kavalerid kuulutavad Võrumaa Arenduskeskuse nõukogu esimees Ülo Tulik ja juhatuse liige Tiit Toots välja Eesti Vabariigi 102. aastapäeva eel, 20. veebruaril pidulikult kontsert-aktusel Võru Kandel.

Võru maakonna vapimärk on maakonna kõrgeim autasu, mis antakse elutöö eest neile, kes oma töö ja tegevusega on oluliselt kaasa aidanud maakonna arengule. Võru maakonna teenetemärgiga tunnustatakse kodanikke, kes on silma paistnud maakonna jaoks olulise saavutusega.

Vapi- ja teenetemärkide andmise taotlusi võivad esitada maakonna omavalitsused, volikogud, juriidilised isikud, liidud, ühingud, seltsid, klubid ja eraisikud.

Taotluse vormid ja lisainfo teenetemärkide kohta on leitav Võrumaa Arenduskeskuse kodulehelt. Digitaalselt allkirjastatud taotlused on oodatud e-posti aadressile: arenduskeskus@vorumaa.ee. Paber kandjal taotlused saata märksõnaga

„Teenetemärgid“ Võrumaa Arenduskeskuse postiaadressil Jüri 12, 65620 Võru. Taotlusi oodatakse hiljemalt 3. veebruariks 2020.

Lisainfo:
Kristi Vals

Võrumaa Arenduskeskuse kultuurispetsialist
(5912 9200, kristi.vals@vorumaa.ee)

Tööpakkumised Rõuge Koostöokeskusest

Rõuge Koostöokeskus võtab konkursi korras tööle

ERIPEDAGOOGI

(kaks ametikohta, neist üks täiskoormusega Rõuge põhikoolis) ja

LOGOPEEDI

(1,0 ametikohta)

Tööülesanded tulenevad peamiselt HTM 21.02.2018 määrusest nr 4

„Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord“.

Avaldus (palgasooviga), elulookirjeldus ja kvalifikatsiooninõuetele vastavust tõendavate dokumentide koopiad esitada meiliaadressile koostookeskus@rauge.ee. Tööle asumine esimesel võimalusel.

Lisainfo: Maie Oppar (513 8321 või koostookeskus@rauge.ee)

Laskmiste läbiviimine Nursipalu harjutusväljal

Rõuge Vallavalitsus on andnud Kaitseliidu Tartu Malevale kooskõlastuse laskeharjutuste läbiviimiseks Nursipalu harjutusväljal:

- Laupäeval, 8. veebruaril kasutuseeskirjas lubatud kellaajal lõhkamine, kuni 10 kg lõhkealaengud.
- Pühapäeval, 9. veebruaril kell 9.00–14.00: automaattulirelv AK-4, kuulipilduja MG3 ja täpsusrelv M14.

Tasuta õigusabi erivajadustega inimestele

SA Õigusteenuste Büroo osutab ka 2020. aastal tasuta õigusabi erivajadustega inimestele.

Vastuvõtt toimub Võrumaa Puuetega Inimeste Kojas aadressil Lembitu tn 2

järgmistel kuupäevadel: 12. veebruar, 11. märts, 18. aprill, 13. mai ja 10. juuni.

Vajalik on eelnev registreerimine
telefonidel 5385 0005 või 601 5122.

Otsitakse sangareid! Esita oma ettepanek hiljemalt 26. jaanuaril

Meie seas on palju inimesi, kes on ühel või teisel moel aidanud muuta Eestit turvalisemaks. Mõni neist läheb pärast päevatööd korda tagama abipolitseinikuna, teine aga elusid päästma vabatahtliku päästjana. Kolmas on tõtanud appi hädas olnud kaaskodanikule. Need inimesed on tõelised sangarid!

If Kindlustus on käima tõmmanud kampaania, mille raame soodustatakse kuni 26. jaanuarini lugusid vabatahtlikest päästjatest, abipolitseinikest või tublidest kodanikest,

keda tänada ja tunnustada selle eest, et nad on oma tähelepanelikkuse või heatega muutnud Eesti veelgi turvalisemaks.

Koostöös Abipolitseinike Kogu ja vabatahtlike päästjaid koondava Päästeliiduga ning Eesti inimeste abiga aidatakse esile tõsta neid, kelle julge tegu on viimase aasta jooksul päästnud kellegi elu, hoidnud ära õnnetuse, aidanud tabada õigusrikkust või kes on muul moel andnud panuse, et muuta Eesti turvalisemaks. Tänuvõttekampaania tänavused patroonid

on Ingeldrin Aug ja Sergei Metlev, kes osalevad päevatöö kõrvalt ka ise väga aktiivselt vabatahtlikus tegevuses.

Ingeldrin Aug on kohaliku omavalitsuse arendusjuht, kes on teinud 15 aastat oma koduvallas vabatahtlikku tööd – viimasel ajal peamiselt kohalikus merepääste seltsis. Vaba aja veedab ta lastega ning on aktiivne purjesportlane. „Meri on mu suur kirk, samuti pääste valdkond laiemalt,“ ütles Aug. N-õ maailmaparandaja ja ühiskondlikult aktiivne oli ta juba kooliajal. „Inimeste abistamine ja maailma veidigi turva-

lisemaks muutmine on minu elu loomulik osa,“ lisas Aug.

Sergei Metlev töötab Eesti Mälu Instituudis, aga selle kõrvalt tegutseb ka Vabatahtlike Liidus. Vabal ajal aitab ta ühiskonda turvalisemaks muuta abipolitseinikuna Tallinnas. „Ma tean, et olen üks tuhandest abipolitseinikust, kelle panust hinnatakse kõrgelt nii politseis kui ka ühiskonnas laiemalt. Eestis on juurdunud arusaam, et ühiskonna teenimine vabatahtlikuna on meie tugevus, ja see annab veelgi tahet

inimesi abipolitseinikuna abistada,“ ütles Metlev.

Tunnustamist väärivate inimeste leidmiseks ootab If Kindlustus kõigi Eesti inimeste abi. Kuni 26. jaanuarini saab veebis aadressil if.ee/sangarid kirja panna tubli inimese, kes on aidanud meie kõigi turvatunnet kasvatada ning kes väärib selle eest tänu, tunnustust ja ka teistele eeskujuks seadmist.

Sangareid tunnustatakse tänavu 31. jaanuaril Tallinnas, traditsiooniliselt Vabamus.

Kuni 1700 eurot kuus teenivad inimesed saavad riigi kulul soodustingimustel õigusabi

Eesti Õigusbüroo koostöös justiitsministeeriumiga on tasuta ning soodustingimustel õigusabi pakkunud alates 2017. aasta kevadest 24 000 inimesele.

Senimaani kvalifitseeritud riigi toel õigusabile kuni 1,5-kordset Eesti keskmist palka teenivad inimesed. Alates 15. jaanuarist saavad riigi toel tasuta ning soodustingimustel õigusabi kuni 1700 eurot brutokuutasu teenivad inimesed. Kõik muud tingimused õigusabi osutamiseks jäävad samaks.

Eesti Õigusbüroo kaasasutaja Erki Pisukese sõnul on alandatud sissetuleku piirmäärast olulisem

asjaolu, et inimeste seas populaarseks ja vajalikuks osutunud teenusega saab jätkata. „Meie kolme aasta pikkune kogemus näitab selgelt, et turu keskmine õigusabi hind on paljudele inimestele üle jõu käiv ning riigi toel osutatav õigusabiteenus on neile väga oluline ja tihti ka ainus päästerõngas muredest vabanemiseks. Meie 45 juristi üle Eesti abistavad igas kuus kuni tuhandet abivajajat ning tagasiside on teenusele olnud väga hea – teenusega on rahul 90% klientidest ning 92% soovitasid meie teenust sõbrale. Kindlasti võivad osad siiani abi saanud kliendid sissetuleku määra alandamise tõttu riigi abist ilma jääda, neil inimestel on ühe kättesaadava alternatiivina edaspidi võimalik pöörduda Eesti Õigusbüroo meeskonna poolt loodud õigusabiplatvormi HUGO.legal poole, kus õigusabiteenuste hinnad on tänu nutikatele lahendustele turu keskmisest kordades soodsamad.

Usutavasti jääb enamiku Eesti Õigusbüroo klientuuri sissetulek aga siiski langetatud piirmäära sisse, mistõttu teenus on kõigi eelduste kohaselt ka sel aastal jätkuvalt populaarne. Oluline on see, et ministeerium pikendab selle projekti kestust aasta võrra ning seega saame riigi toel abistada veel tuhandeid inimesi,“ lisas Pisuke.

Kõige rohkem on inimesi abistatud perekonnaõigusega seonduvates küsimustes ning pea samapalju on lahendatud ka võlaõigusega seonduvaid probleeme. Lisaks on palju inimeste pöördumised olnud seotud tööõigusega, pärimisõigusega, asjaõigusega ning täitemenetlusega.

Kuidas saada tasuta ning soodustingimustel õigusabi?

Õigusabi jagatakse põhimõttel 2+3+10, kus kaks esimest tundi on tasuta, järgmise kolme tunni eest tuleb tasuda 20 eurot tunnis ning

mahukamate kaasuste puhul saab veel 10 tundi õigusabi hinnaga 40 eurot tund. Õigusabi saamiseks tuleb sõlmida aasta lõpuni kehtiv kliendileping ning tasuda ühekordne omavastutus summas viis eurot.

Kogemus näitab, et keskmine nõustamise aeg jääb kahe tunni

piiresse, seega tuleb inimesel enda mure lahendamise eest tasuda üksnes 5 eurot.

Juristi juurde saab aja broneerida veebis aadressil juristaitab.ee, läbi Eesti Õigusbüroo Facebooki vestluse või telefonil 688 0400.

Haanja raamatukogus ootab kõiki huvilisi aatemehele, kultuuriloolasele Enno Piirile pühendatud raamatunäitus!

Näitusel on järgmised teosed:

- „**Haanja Munamägi – turistide Mekka: lühike ülevaade Baltimaade kõrgeimast tipust ja selle ligemast ümbrusest**“ / toimetanud Leiman, Rud[olf], Piir, Edg[ar] Haanja, 1935. Turistidele mõeldud ülevaade Haanja kõrgustiku geoloogiast, ajaloost, ning vaatamisväärsustest. Raamatu pildiallkirjad soome- läti- ja esperantokeelsed. Raamatus on Haanja valla kaart.

- „**Haanja Rahvamaja – Turistide Kodu album**“ / toimetaja Piir, Enno. Haanja, 1937. Album annab ülevaate Haanja Seltside Liidu tegevusest, Haanja Rahvamaja Turistide Kodu ehituse aruanded, ära

on toodud annetajate nimed koos annatatud summadega. Albumis 23. leheküljel on ära toodud Haanja Rahvamaja Turistide Kodu kodukord.

- „**Võrumaa Põllumajanduse aasta-raamat**“ I / toimetaja Piir, Enno. Võru, 1938.

Raamatus tutvustatakse maakonnas tegutsevaid põllumajanduslikke organisatsioone ja õppeasutusi. Väljaandes on 85 Võrumaa tuntuma põllumehe lühielulugu.

- „**Vabal Munamäel: episoodide Munamäe lahingust Eesti Vabadussõjas ning ajast enne ja pärast seda**“ / toimetaja Piir, Enno. Haanja, 1942. Kogumikus on kaks Enno Piiri lugu: „Kuidas lõhuti Munamäe monument?“ ja „Üht märkmikku sirvides“.

- Kreutzwald, Fr. R. „**Kalevipoeg**“. Tallinn, 1953.

See eepose trükk oli sõnavarast ülevaate koostamisel Inta vangilaagris eestlaste lugemisvara.

- Kreutzwald, Fr. R. „**Kalevipoeg**“. Tekstikriitiline väljaanne ühes kommentaaride ja muude lisadega. II Tallinn, 1968. Raamatu lehekülgedel 249–402 on avaldatud Enno Piiri koostatud eepose indekssõnastik.

- „**Võrumaa ja võrulased**“ Tallinn,

Enno Piir 110

1986.

Kogumikus on kaks Enno Piiri artiklit. Lk 72 „Haanja kodutööndusest“ ja lk 80 „Paljasjalgetest seakarjustest orelimeistriteks“.

- Piir, Enno „**Sunnitöölise Mekka**“ Viljandi, 1994.

Autori eessõna: „Värsid on loodud sunnitöölaagris (kuhu mind veerandsajandiks suunati), nad on sündinud töö juures labidaga sütt kühveldades, kõigile olnule, olevale ja tulevale mõeldes, mõeldust tähtsamat osa mällu salvestades, seda öhtul hämarikus baraki kõrvalises nurgakeses pliitsijupiga ajaleheservale kritseldades, seejärel narilaudu kooshoidva põõna piludesse toppides, säält sobival ajal välja õngitsedes ja tööle minnes laagrist välja viies, töö juures mõnd endist vangi, kes „vabanenult“ sai linnas liikuda, paludes, et see kirja posti paneks“. Kogumiku esimese osa „Kodo ahivarrõl“ värsid on haanikeeles, „minu imäkielen“.

- Piir, Enno „**Orelimeistrid Kriisad**“ Võru, 1994.

Trükis annab ülevaate kolme põlvkonna orelimeistrite Kriisade elust, saatusest ja töödest. Käskiri valmis autoril juba 1981. aastal, aga avaldamine sai võimalikuks alles

vaba aja saabudes. Mälestusteraamatu kaasautor on Heino Sikk. Lk 62 on Juhan, Jakob ja Tannil Kriisa poolt aastatel 1900–1938 Eestisse valmistatud kirikuorelile nimistui.

- „**Haanja Rahvamaja Turistidekodu 60**“ / koostanud Aedmaa, Ene ja Jõgi, Ene [Haanja], 1997.

Haanja Rahvamaja 60. juubeliks koostatud väljaandes on Enno Piiri mälestused rahvamaja valmimisest.

- Piir, Enno „**Kultuvaid kõrrekesi kodu-selt kamaralt**“ Viljandi, 1998. Raamatusse on koondatud ajalehtedes („Tee Kommunismile“, „Sakala“) ja ajakirjades („Eesti Loodus“, „Keel ja Kirjandus“) ilmunud Enno Piiri

valik artikleid. Raamatus (lk 59) orelimeistritele Kriisadele pühendatud luuletuse „Kokemäel“ esmatükk.

- Piir, Enno „**Kirjad Siberist**“ Tallinn, 2000.

Autori ja tema lähedaste kirjavahetus aastatel 1952–1957. Kirjavahetus algas Patarei vanglas ja jätkus Inta vangilaagris. Kronoloogilises järjestuses esitatud kirjad kajastavad teistegi samas laagris viibinud eestlaste saatust ja käekäiku.

Viljandimaa esimese vapimärgi saaja Enno Piiri ja Vello Mikseri vestlust on võimalik järele kuulata ERR-i arhiivist (vestlus salvestatud 22.02.2003).

Riina Lõhmus

Haanja raamatukogu juhataja

Haanja noored käisid kultuurireisil pealinnas

Haanja noored pealinnas.

Juba sügisel idanes soov näha ja kogeda koos Haanja noortega pealinna kultuuriel. Asjade ajamine, nagu kunstiniimestel ikka, jäi viimasele minutile. Tunnistan, et olin üsna mures, kas saame ikka kõik parimad ja soovitud ekskursioonide ajad klappima. Kui juba pikk tee pealinna jalge alla võtta, siis olgu kõik täiuslikult sujuv ja peenelt valitud! Selgus, et aasta lõpp ei olegi muuseumitundide tippaeg, kõik nokitsevad pühadeks ette valmistada. Või mine tea – ehk mängis meie kasuks ka valitud kuupäev, 13. detsember.

Niisiis, reede hommikul kell 7 selgus kooli ees bussi kogunedes õige pea, et Haanja noortemaja huviringide noored töötavad kujuneda unistuste reisiseltskonnaks. Seadsime end õpetaja Leeloga mõnusasti esimestel istmetel sisse.

Võrust hüppasid kampa veel noorsootöötaja Kirke ja õpetaja Merilin, viimasel kaenlas suur kast hõrgutavate einevõilebadega, kompenseerimaks meie puudumist koolilõunalt sel päeval. Kulusid marjaks ära, sest kes ikka tahtnuks juba kodus keset ööd hommikust süüa.

Sõit kulges lõbusas meeleolus. Pikad bussireisid on toredad: kuhugi nagunii põgeneda pole ja jutud saavad räägitud ning kõik maailma asjad paika pandud. Kui reisiseltskond sumiseb ja kilkab egi kivistu oma taskutelefoni, on kahtlemata tegu parimatega!

Keskpäevaks jõudsime KUMUsse ja külastasime omal käel näitust „Eneseloamine. Emantsipeeruv naine Eesti ja Soome kunstis“. Väljapanek kõneles läbi naiskunstnike tööde, milline on olnud naiste võitlus sellel alal meeskunstnikega end võrdväärselt kehtestades. Väga sidus, arvestades

tänapäeva palgalõhet ja jätkuvat soolist diskrimineerimist. Viimase aja päevakajalised piinlikud sündmused seoses naispoliitikute pildkamisega näitavad, et meie maailmas on inimlikud väärtused visad arenema, samas kui tehnika vihiseb kuulirahena mööda.

Peagi võttis meid oma hoole alla kunstimuseumi giid, kes juhtis uudishimulikud läbi muuseumitunni „Vallutaja pilk“. Reisisime Eestist Okeaaniani, lõimides kunsti, geograafiat ja ajalugu. Väljapanek kirjeldas maadeavastajate ajalugu teistsugusest vaatepunktist. Näituse keskmeks olev Lisa Reihena võimas videoteos „In Pursuit of Venus“ ning 19. sajandi baltisaksa pildipärand kirjeldasid erinevate stereotüüpide tekkimist ja lasid mõista, kuidas kujunesid arusaamad võõraste maade rahvastest. Saime teada, kuidas vallutajad nägid ja tõlgendasid eestlasi ja nende kombeid. Harjutasime pildimaterjali analüüsimist ja kirjeldamist. Tundsime ära iseend ja tõmbasime paralleele ka tänaste suhtumistega nii iseendasse kui võõrastesse. Peale muuseumitundi nautisime veel omal käel Eesti kunsti püsisväljapanekut, kuni kõhukorin võimust võttis.

Jagunesime kaheks grupiks. Miksimisringi noored suundusid Kirkega Raadio 2 töid ja tegemisi uudistama ning raadiokohvikus einestama. Ülejäänud seltskond suundus Telliskivi loomelinnaku vee-rel asuvasse St. Vitus kohvikusse, kus lookas laud kanapasta kuhjade all juba ootas. Magustoiduks sõime sooja šokolaadikooki külma vaniljejäätise ja hapukalt mahlase vaarikamoosiga. Järgmiseks oli plaanis külastada galeriid Metropol ning kohtuda kunstnik Karin Kogermaga.

Ent pääliinah olõ 'i na pallo aigu, kippõ nakas! Kunstireis ei salli kiirustamist, mõnus peab olema. Helistasin Karinile ja temagi kinnitas, et rahmeldada ei tasuks. Õnneks polnud ta veel rongile hüpanud ja nii me leppisime kokku, et mõni teine kord – kas või näiteks Haanjas!

Saatsime bussi raadiohuvilisi ära tooma ja olgem ausad, taolise kõhutäie all vaarudes tundus mõistlik otsus teha üks jalutuskäik Telliskivi loomelinnakus. Mõne tänavavahe kaugusel asus ka meie järgmine sihtpunkt, Stockholmi juurtega rahvusvaheliselt tunnustatud fotokunstikeskus Fotografiska Tallinn, mille kontseptsioon hõlmab näituste ja ürituste ala, kohvikut, restorani ja kingipoodi.

Selleks ajaks ühines meiega taas ka Kirke koos miksimisringi noortega, kes võtsid oma käigu kokku järgmiselt: „Meid võttis vastu R2 saate Still Out saatejuht Hurmet-Mihkel Ilus. Koos sõime kähku raadiomaja kohvikus väikesed ampsud ja tutvusime esmalt omavahel. Peale lõunat liikusime raadiomaja viiendale korrusele, kus võttis meid vastu Maarja Merivoo Parro, kes tutvustas kus miski asub, mis inimesed raadiomajas töötavad ja kuidas raadio üldse toimib. Noored said küsida kõike, mis neile huvi pakkus, näiteks seda, kuidas raadiosse üldse jõuda. Sealne õhkkond oli väga vastuvõtlik ja sõbralik. Tundsime, et oleme oodatud. Kui ringikäik tehtud, jälgisime, kuidas valmib üks raadiosaade. Muusika vahele saime Hurmetilt küsida DJ töö kohta rohkem. Käik oli väga inspireeriv ning raske oli mõnusast seltskonnast lahkuda.“

Fotografiskas jätkasime niisiis juba täies koosseisus. Esimene näitus oli fotograaf James Nachtwey' tööde ülevaade, mis koondatud nime alla

„Memoria“. Fotograaf on töötanud ajalooliste ja suuremastaabiliste sündmuste keerises, tulemuseks on valusad fotod lähiajaloost: sõda, nälj, surm. Hetkeks valdas kahtlus, kas põhikooliõpilased on ikka sobiv sihtrühm sellele näitusele. Kuid peagi, põgusate arutelude käigus, tõesin taas: see seltskond on analüüsivõimeline, empaatiline ja lõpmata arukas. Üheskoos leidsime paguluse kui paljudes Eesti kodudes väärtalt mõtestatud nähtuse tõelise olemuse. Traagika, mis laastab nende inimeste hinge ja ihu, kelle kodumaal on puhkenud sõda. Nägime ja mõistsime nende emade meeleheidet haarata mis iganes ölekõrrest, et päästa oma laste elu. Küllap tundsid paljud meist hetkeks ka häbi kas enda või mõne lähedase mõtlematust väljaütlemistest sõjapõgenike aadressil. Häbi meie ühiskonna sallimatuse ja rumaluse pärast. Aga just see ongi kunsti ülim eesmärk – panna meid hetkekski järele mõtlema, avada silmad.

Teine näitus Fotografiskas ei kujutanud seevastu ühtegi inimest – loodusfotod, tahaks öelda, aga mitte päris. Inglise kunstniku Mandy Barkeri näitus „Mere leitud“ on visuaalselt vägagi nauditav, ent sisuliselt sama vapustav kui eelmises saalis kogetu. Kunstnik on eri maailma paigus merest korjatud plastiku muutnud mõjusateks teosteks. Leidub nii igapäevaprügi kui näiteks jalgpalle ja nukukäsi. Kunstniku sõnul on tema peamine eesmärk näidata inimestele, kui ohtlik on tegelikult plastik ookeanis, ning panna meid mõtlema, et midagi on tarvis muuta. See tal õnnestus!

Võiks arvata, et lahkusime Fotografiskast kaametena, nutuvõrud suu ümber ja pettumus fotograafiast kui kaunist kunstist hinge kraapimas. Ent viimase saali, Vincent Petersi näitus „Sisemine valgus“ tasakaalustas

malbelt meie ärevuse. Kunstnik loob läbi objektiivu unenäolisi maailmu ja lavastab filmilikke hetki, jäädvustades klassikalist mustvalget fotograafiat kasutades üksnes portreeritavate ilu. Mõistagi oli fotodelt ära tunda kõige glamuursemaid filmidiivasid ning karismaatilisemaid meheideale läbi Hollywoodi ajaloo.

Jah, see viimane on, mida teame klassikalise fotokunsti nime all: valgused, varjud, säriajad ja ilu. Kuid fotograafia on ka üks oluline meedium, mis võimaldab meil läbi reaalseste sündmuste dokumenteerimise anda edasi mõjukaid sõnumeid.

Telliskivist bussi kogunedes saime veel ühe küllaltki kontseptsioonilise kogemuse osaliseks, see oli tippunni ummik reedel suunaga linnast välja. Siinkohal saime mõelda, millise vahemaa me selle pea kahe tunniga Haanjamaa teedel läbitud saanuks. Meil jagub sellest ajast paarikskolmeks päevaks. Ehk saigi kinnitust loosung, et *Haanimaal aigu om ja kippõt olõ'i*. Kiire ostutiir Ülemiste keskuses, minu suureks üllatuseks ei olnudki see noorte jaoks selle reisi tipphetk. Tunnistan, et mina isiklikult ei olnudki sealt mitte midagi, lihtsalt astusin suvalisesse kauplusesse sisse ja sirutasin jalgu. Muuhulgas jäi silma, et ühes pudi-padi poes müüdi männikäbisid! Kümne käbiga kilekotikese eest küsiti kaks eurot.

Täna südamest kõiki asjaosalisi, et mu kaasa võtsite. Suur tänu Haanja noortekeskusele ja Rõuge noorsootöö keskusele selle õppereisi teoks saamise eest!

Uute kohtumisteni!

Maiden Paljak
fantaasiaringi juhendaja, Haanja
kooli kunstõpetaja

Haanja noored pealinnas. Fotod: Kirke Saarnits

Innove ootab huvilisi inspiratsiooniprogrammi „Jah, õpetajaks!”

SA Innove ootab inimesi liituma inspiratsiooniprogrammiga „Jah, õpetajaks!”. Esmakordselt ellu kutsutud programmi eesmärk on innustada ja toetada neid, kes tahavad teha karjääripöört ja asuda või naasta õpetajaametisse. Sihtasutuse Innove projektijuhi

Jaanika Aasa sõnul seisab Eesti silmitsi järjest kasvava õpetajate järelkasvu nappusega. Viimase OECD rahvusvahelise uuringu TALIS andmetel on Eestis alla 30-aastaseid õpetajaid vaid 7% ja enam kui pooled õpetajatest on 50-aastased või vanemad.

„Programmi eesmärk on tuua kokku, innustada ja julgustada inimesi, kes kaaluvad järgmise karjäärivalikuna õpetajaametit. Programm annab potentsiaalsetele uutele õpetajatele ülevaate, mida õppimine ning õpetamine tänapäeval endast kuju-

tavad, millised on paindlikud võimalused õpetajana tööle asumiseks ja milliseid samme tuleb tööle asumiseks astuda,” selgitas Aasa.

27. veebruaril algav programm koosneb neljast moodulist ja vältab maikuuni. Programmi viiakse läbi üle Eesti. Toimuvad seminarid ning osalejad kohtuvad õpetajate ja koolijuhtidega ning töövarjutavad neid, et saada aimdust õpetajatööst. Samuti valmistavad osalejad ette koolitunni ja viivad selle ka reaalset läbi, et proovida kätt õpetajaametis. Programmi jooksul valmib koostöös

juhendajaga personaalne tegevusplaan, kus kaardistatakse edasised tegevused, mida õpetajaametisse tööle asumiseks on vaja astuda.

„Programmiga ootame liituma inimesi, kes on valmis karjääripöördeks ning soovivad asuda kas osalise või täiskoormusega tööle õpetajana. Otsime motiveeritud inimesi, kes usuvad, et õpetajatel on meie ühiskonnas kanda üks tähtsamaid missioone – luua homme ja veel parem Eesti,” lisas Aasa.

Programmiga oodatakse liituma töökogemuse ja magistrikraadiga

inimesi (võib olla omandamisel), kes:

- on oma valdkonna spetsialistid ja kaaluvad õpetajaametit järgmise karjäärivalikuna;
 - on õpetajaks õppinud, ent pole õpetajana töötanud;
 - on õpetajana töötanud, valinud teise kar-jäärtee ning kaaluvad nüüd taaskord õpetajaametisse naasmist.
- Programmi kandideerimise tähtaeg on 9. veebruar. Lisainfo programmi ja kandideerimisprotsessi kohta leiab Innove kodulehelt. Lisainfo: SA Innove (5309 3111, opetaja@innove.ee)

Tasuta koolitus „Samm unistuste töökohani” töötajatele

JOHANNES MIKKELSONI KESKUS

Euroopa Liit

Eesti tuleviku heaks

Töötaja, kutsume sind tasuta koolitusele „Samm unistuste töökohani” (koolituse maht 111

tundi), kus saad teada rohkem enda võimaluste ja tööturu kohta ning julgust teha häid valikuid.

Koolituse osad:

1. Ettevalmistus töötamiseks (34 tundi)
2. Tööintervjuu (videotreeningu meetodil, 19 tundi)
3. Tööõigus (12 tundi)
4. Tööelu planeerimine ja suhted töökohal (16 tundi)
5. Tööklubi (30 tundi)

Koolitusele järgneb tööpraktika sobivas ettevõttes, samuti võimalus minna erialasele kursusele ja saada tasuta nõustamist (psühholoogiline, karjääri-, sõltuvus- ja võlanõustamine). Kogu koolitus on TASUTA. Transpordikulud kompenseeritakse, koolitusel on tasuta toitlustamine ja päevastipendium ning vajadusel lastehoid.

Infotund toimub teisipäeval, 18. veebruaril kell 11.00 Võru

Instituudis (Võru, Tartu tn 48)

Vajalik eelnev registreerimine!

Rohkem infot ja registreerimine: 5662 4441 või liia.tinno@jmk.ee (Liia Tinno).

Vaata ka meie kodulehte: www.jmk.ee. Koolituse sihtrühmaks on töötajad: - inimesed, kes on tööturult eemal olnud 6 kuud või enam ning hetkel ei õpi ega tööta.

- mittetöötav ja mitteõppiv vanem, kes ei ole vähemalt viimased 18 kuud töötanud ning kellel on alla 7-aastane laps.

- noored vanuses 16–26 a, kes hetkel ei õpi ega tööta.

Projekti „Töökoht igapähele” toetab Euroopa Sotsiaalfond ning partneromavalitsused Võru linn, Valga vald, Otepää vald, Setomaa vald, Rõuge vald ja Kanepi vald.

ELF palub maaomanike abi nahkhiirekolooniate varjupaikade väljaselgitamisel

Eestimaa Looduse Fond palub kõigi maaomanike abi: suviste nahkhiirekolooniate kohta on meil vähe infot, aga selleks, et nahkhiirte olukorda paremini mõista, on vaja teada, kus asuvad eri liikide kolooniate varjupaigad.

omavahel suheldes,“ kommenteerib nahkhiireuurija Lauri Lutsar. „Nahkhiireuurijad saavad nõu anda kõige paremini siis, kui inimesed ise ühendust võtavad ja küsivad. Selleks võib pöörduda Eestimaa Looduse Fondi või Keskkonnaameti poole.”

Eriti oodatakse teateid nahkhiirte poegimiskolooniate kohta hoonetes. „Nahkhiiri saame tulemuslikult kaitsta ainult koos tegutsedes ja

Kuidas kindlaks teha, kas kodu lähedal tegutseb nahkhiirte koloonia? Kui näete tegutsemas korraga juba mitut nahkhiirt,

siis on kindlasti soovitatav sellest nahkhiireuurijatele teada anda.

Ekspertidega saate kontakti nii Eestimaa Looduse Fondi, Facebooki nahkhiiresõprade grupi kui ka Keskkonnaameti või e-posti aadressi nahkhiir@elfond.ee kaudu.

Veelendlane. Foto: Rauno Kalda

Noortekohtumised algavad uuel aastal uue hooga!

Rõuge Põhikooli noored on jälle edukalt valmis kirjutanud kolm noortekohtumiste (NOKO) projekti ning saanud SA Archimedes noorteagentuurilt toetuse nende läbiviimiseks. Noortekohtumised on mõeldud Eestis elavatele erikeelsetele põhikoolinoortele, et enda valitud teema kaudu üheskoos maailma paremaks muuta, õppida ennast paremini väljendama vene keeles, eesti keeles ja viipekeeles (osalevad ka kuulmispuudega noored), arendada sotsiaalseid oskuseid. Rõuge kooli noortest saavad võimaluse nendes projektides osaleda 21 noort vanuses 12–15 aastat. Meie noorte projektid on järgmised:

- „SPORT ON ELU” koostöös Narva

Noortekohtumised. Fotod: Karin Siig

Paju Kooli noortega (23.–27. jaanuaril ja 5.–9. märtsil); - „PALL ON ÜMMARGUNE :)” koostöös Iisaku noortega (17.–20. aprillil ja 30. aprillist 3. maini); - „CITIUS, ALTIUS, FORTIUS” koostöös Ehte Humanitaargümnaasiumi 7. klassiga (29. maist 3. juunini). Kuna uuendusena on sel aastal enne projektikohtumisi vaja läbi viia ka eelkohtumised gruppide juhtide vahel, siis lükati uus NOKO karusell käima juba 3. jaanuaril, kui sõideti kahepäevasele eelkohtumisele Narva Paju kooli noortega, et täpsustada kohtumiste päevaplaane. Kohtumisel tehti riskianalüüs ning jagati ülesanded osalejate vahel.

Teise projekti eelkohtumiseks mindi kaheks päevaks Iisakusse juba 10. jaanuaril, et samuti üksikasjad läbi arutada ja alustada projekti blogi kirjutamist. Praegu on täies hoos ettevalmistused, et võta 23. jaanuaril Rõuges vastu Narva Paju kooli noored. Kõik kolm projekti on seotud spordiga – liikumine on tervise alus ja vaimse töö edu saladus!

Meie tegemistel saab silma peal hoida Facebooki gruppides: „Sport on elu” Rõuge Pk-Narva Paju kool ja NOKO „Pall on ümmargune :)” Iisaku-Rõuge.

Karin Siig
noortekohtumiste projektijuht

* Esmaspäeviti kell 13.00 Haanja rahvamajas eakate võimlemine, juhendaja Merike Kapp.

* Neljapäeval, 30. jaanuaril kell 14.45 Ruusmäe rahvamajas võimlemine, juhendaja Tamara Kohtla. Täpsem info: 516 5728 (Sirje Pärnapuu).

Olete oodatud!

* Mälumängu järgmine voor Haanja rahvamajas teisipäeval, 28. jaanuaril kell 18.30.

Võru- ja Põlvamaal jätkub võimalus tegutseda vabatahtliku seltsilisena

Eesti Külaliikumine Kodukant alustas 2018. aasta oktoobris hanke „Vabatahtlike rakendamise koostöömodeli testimine hoolekandesüsteemis ja üle-eestiliselt rakendatava koostöömodeli välja-töötamine“ raames vabatahtlike kaasamisega. Saame pakkuda vabatahtlikku toetust täisealistele erivajadustega inimestele ning eakatele. Koostöömodelit testitakse Hiiumaal, Lääne-Virumaal, Harjumaal, Pärnumaal, Võrumaal, Põlvamaal ja Viljandimaal. Vabatahtlike pakutavad teenused ei ole mõeldud asendama sotsiaaltöötajat, vaid nad saavad pakkuda lisategevusi, mis tavapärase hoolekandeteenuse sisse ei mahu. Pakume vabatahtlikele võimalust olla hoolekandeteenuste juures tuge vajavale inimestele seltsiliseks, saatjaks ja toetajaks lihtsamates kodutöodes, inimesega juttu ajada või jalutama minna, saata teda poes, ametiasutuses või mõnel üritusel.

Samuti on projektiga liitunud üle maakonna erinevad hooldekodud, kes on hea meelega valmis kaasama vabatahtlike, et muuta eakate igapäevaelu huvitavamaks ning rõõmsamaks. **Kellele sobib vabatahtlik tegevus?** Vabatahtlik tegevus sobib hästi **eakamatele inimestele**, kel lapsed juba suureks kasvatatud ja vaba aega rohkem. Mitmel pool maailmas läbi viidud uuringud näitavad, et vanemas eas vabatahtlikena tegutsevatel inimestel on parem tervis ning rahuldust pakkuvamad peresuhted. Samuti sobivad vabatahtlikeks **gümnaasiumija ülikoolinoored**. Vabatahtlik tegevus pakub suurepäraselt võimalust juba noorena proovida, milline tööveldkond sobib ja milline mitte. Kutsekooli õpilane või tudeng saab vabatahtlikuna hoolekandesüsteemis tegutsedes suurepäraseid kogemusi, mis kuluvad ära edasises tööelus. Miks mitte teha oma kooli loovtööde või seminaride

raames vabatahtliku tegevust, talletades näiteks eakate inimeste lugusid, nende oskuseid ja teadmisi? **Ootame aktiivselt osalema ka kogukondi**, nii abivajajatest teada andes kui ka omalt poolt vabatahtlikena oma kodupaiga inimestele appi minnes. Tänu sellisele toetusele on meie kogukondades elavad inimesed võimalikult kaua aktiivsed ja saavad elada oma kodus. Teame, et juba praegu toimib seesugune vabatahtlik tegevus nii mõneski kogukonnas – kutsume endast teada andma ja liituma meie projekti tegevustega, et ka kõik juba tegutsevad vabatahtlikud saaksid koolitust ja sõidukulude hüvitist ning panustada oma kogemusega modeli arendamisse. Vabatahtlikuks kandideerimisel tuleb täita avaldus, mille leiab Vabatahtlike Värava veebiportaalist kuulutuste alt (vabatahtlikud.ee) või võttes otse ühendust piirkonna koordinaatoriga. Koordinaator võtab kõigi soovijatega ühendust, vestluse käigus tehakse otsus, kas meie pakutu vabatahtlikule

sobib. Omalt poolt pakume juhendamist, seltskonda teiste vabatahtlike näol ja klubilist tegevust ning võimalust vabatahtlikuna enesele ja teistele head teha. Kõigil, kel tekkis huvi, palume endast

märku anda, võttes ühendust Võru- ja Põlvamaa koordinaatori Laura-Elisaga (laura.koordinaator@gmail.com, ja 516 6794).

Lisainfot vaata meie kodulehelt: vabatahtlikud.ee/sotsiaal/.

Haigekassa hakkas rahastama NIPT testi

Sellest aastast tasub haigekassa kaasaegse NIPT testi eest, mis võimaldab lapseootel naise vereproovist uurida sagedasemate kromosoomhaiguste esinemist sündimata lapsel.

Haigekassa hüvitab testi juhul, kui raseduse esimese kolme kuu ajal tehtud sõeluuringuga leitakse suurenenud risk loote kromosoomhaiguseks.

Haigekassa hüvitab testi ka juhul, kui peres on varasemalt sündinud kromosoomhaigusega laps või on emal tervise seisund, mis välistab teisi täiendavaid uuringuid. NIPT testi on võimalik kasutada esimese trimestri sõeluuringu järgselt keskmise riskiga rasedatel, kelle riskirühmas esineb just enamik kromosoomhaiguste juhte, mis täiendavate uuringuteta võib jääda tuvastamata. „NIPT test võimaldab üles leida enamik seni märkamata jäänud juhtudest. Ema verest võetud proov aitab täpsustada riski erinevateks kõrvalekalleteks nagu näiteks Downi sündroom, Turneri

sündroom, Edwardsi sündroom ja Patau sündroom,“ rääkis haigekassa eriarstiabi ekspert Tanel Kaju. Kaju sõnul on enne lootevee või platsenta analüüsi kasuks otsustamist NIPT testi tegemine lapsele ja emale ohutum, kuna testmaterjali jaoks võetakse emalt vaid vereproov. „NIPT testi abil saab arst otsustada, kas kromosoomhaiguse esinemise riski tuleks lisaks kontrollida prooviga koorionikoest või looteveest,“ selgitas Kaju. Sellisel viisil on võimalik vähendada tõsisemat sekkumist vajavate protseduuride arvu, mis on seotud väikese raseduse katkemise riskiga.

Küll aga ei ole NIPT test alati esmane valik ning sellega ei leita kõiki geneetilisi muutusi. „Kui raseduse esimese trimestri sõeluuringul avastatakse kõrge kromosoomhaiguse risk või loote väärareng, siis pakutakse rasedale kohe esmavalikuna lootevee või platsenta uuringut, et tuvastada kromosoomides muutuseid, mida ka NIPT testiga ei saa veel tänapäeval diagnoosida“ tõdes Kaju. Lapseootel emadele on lisaks NIPT testile kättesaadav ka lai valik teisi haigekassa poolt hüvitatavaid uuringuid, mis aitavad hinnata sündimata lapse tervislikku seisundit ja tõenäosust kromosoomihaiguste olemasoluks.

„Lisaks teistele uuringutele on NIPT test on üks täiendav võimalus, mis aitab tagada, et lapseootel emadel oleks jätkuvalt turvatunne enda ja oma lapse tervise üle,“ lisas Kaju. Testi hüvitamiseks on haigekassa 2020. aasta eelarvesse planeeritud üle poole miljoni euro.

Eesti Naistearstide Seltsi (ENS) hinnangul on NIPT testi kasutusele võtmine tänapäevane ja tõendus põhine meetod kromosoomhaiguste avastamiseks. „Meil on väga hea meel, et riik panustab jätkuvalt naiste ja laste tervisesse,“ ütles ENS asepresident Piret Veerus, kelle sõnul on rasedate jälgimine Eestis väga heal tasemel.

Kohtumine musta kivi juures

See oli eelmisel sügisel, kui olin Missos ja peatusin Aluksne teeristis oleva musta kivi juures, et kirjutada üles sellel olev tekst. Tegelikult ma teadsin seda kivi, sest olin sellest korduvalt mõõda sõitnud ning alati kui mõõda sõitsin tundsin valutorget südames ja piinlikkust, et ma pole sellest kunagi kusagil kirjutanud. Nüüd oli aga raamatu „Järvamaa Kaitsepatljon Vabadussõjas“ käsikiri valmis ja enne trükikotta saatmist tahtsin täpsustada kivil olevat teksti, et see raamatusse panna. Täna on raamat ilmunud ja mälestuskivigi leheküljel 129 äramärkimist leidnud, aga sellel olev tekst mitte, sest jõudsin arusaamisele et võõrastele pole see oluline ja Misso rahvas saab ise kohapeal uudistamas käia. Tegelikult ajendas aga artiklit kirjutama hoopis seik kivi juures tol päeval. Nimelt kui seal seisin ja kirjutasin, peatus samas Läti

numbrimärgiga valge mikrobuss, kust väljus kirju seltskond. Nema, selle asemel, et kivi imetleda, pöördusid hoopis minu pole ja kurtsid, et on siin mitu korda peatunud ja küsinud informatsiooni selle kivi kohta, aga pole rohkem teada saanud kui selle, mis kivile kirjutatud. Aga see teadasaamine on tekitanud rohkem küsimusi kui andnud vastuseid. Püüdsin neile vastata nii palju kui oskasin. Rääkis Vabadussõja sündmustest ja väeosadest, kelle vahel siinmail lahingud käisid. Ja seda, et rahva kannatused rahvuspiiri ei tundnud, raske oli nii Missos kui Põhja-Lätis. Misso oli lahingute tallermaaks 1918. aasta detsembri algusest kuni 1919. aasta mai lõpupäevadeni. Seda paljukannatanud maanurka vallutati ja vabastati Vabadussõja ajal vähemalt neli korda. Ta kannatas kõvasti ka 1917. aastal Läänerindel taganenud laostunud tsaariarmee

sõdurite marodööritsemise ja sellele järgnenud Saksa okupatsiooni tõttu. Üks Vabadussõja ajal siinmail ja Põhja-Lätis tegutsenud ning kohalike elanike mällu kustumatuid jälgi sõõvitanud väeosadest oli ka mustal kivil ära märgitud kuni 18. veebruarini 1919 3. eesti kommunistlik polk ja siis 5. Võru Eesti kommunistlikuks kütipolguks ümber nimetatud väeosa (polgukomandör August Männioks/ Adolf Männioks ja polgukomissar Mihkel Kuulbach). Rääkis külaliste peale punaste väljaajamist 20. veebruaril 1919 Misso mõisa väljalt leitud mahalastud pantvangidest – kohalikest elanikest. Eri allikate andmeid oli neid 351 või 382. Minu käsutuses ja raamatus on akt 243 mõrvatut nimega. Kõigil allikail võib tõenäoliselt õigus olla, sest mõrvapaiga avastamist ja komisjoni tööleasumist lahutas mituteistkümmend tundi, omaksed hakkasid aga mõrvatuid

ära viima kohe, kui teate said. Rääkis külalistele ka sellest, et peale selle vabastati mõisast veel 504 mahalaskmist oodanud inimest, ja sellest, et viimasel minutil oli neil ka õnne, sest punaste poolt põgenemisel vangide sekka visatud granaat 5 ei lõhkenud. Kõik see jutt võttis külalised-kuulajad tummaks. Kasutades hetkelist vaikust esitasin omapoolse küsimuse. Mida Teie selle informatsiooniga peale hakkaksite, kui oleks Teie teha? Vastus oli kiire tulema. Kivi jätkaks paika aga infotahvli, peale hetkelist mõtlemist, eesti, inglise ja vene keeles, paneksin kohe kindlasti ja naerdes neljas võiks olla läti keeles. Nendega mitte nõustuda on võimatu, sest möödub ju kivist maantee, mida iga päev kasutavad väga paljud võõramaalased, kes kindlasti on seda kivi uudistanud ja õlgu kehitades

sõitu jatkanud. Mis puutub kivi jätmisse või eemaldamisse siis siingi tuleb vestluskaaslastega nõustuda sest: esiteks kivi eemaldamisega samastuksime nõukogudeaegsete mälestusmärkide hävitajatega, mis ei ole eestlastele kui kultuurrahvale kohane, teiseks on see mälestusmärk paigaldatud võrumaalaste poolt võrumaa meestele, kes kuulusid eelmainitud polku. Unustatud ja tähistamata on aga siiani pantvangide mõrvapaik Misso mõisa väljal?

Henn Sokk

Viited:
1 ERA.F.2124.1.248. lk 310–311
2 Eesti II Võrumaa Tartu 1926 lk 414; ERA.F.2124.3.1000. lk 7; Sepp, Alma 1927 Ajalooline traditsioon Vastseliina kihelkonnast lk 131; Kruus, J kolonel ajakiri Sõdur 1928 lk 1412
3 ERA.F.2.2.5. lk 30–32
4 ERA.F.2124.3.105. lk 5
5 ERA.F.2.2.5. lk 30

Haigekassa alustab elundidoonorluse kampaaniaga

Haigekassa alustab kampaaniaga, mille eesmärgiks on tõsta teadlikkust elundidoonorlusest, lükata ümber ühiskonnas levivad müüdid ning julgustada inimesi sellel teemal rääkima. Kampaanias astuvad üles inimesed, kes on saanud elupäästva kingituse – neile on siiratud uus elund. 2020. aasta alguse seisuga on Eestis 66 raske elundipuudulikkusega inimest, kes vajavad uut neeru, maksa, kõhunääret, kopse või südant. Ühel organdoonoril on pärast surma võimalik kinkida uus elu kuni kaheksale inimesele. Allkirjastatud tahteavalduse oma elundite surmajärgseks loovutamiseks on esitanud vaid alla 1% Eesti elanikkonnast. Elundi või koe siirdamine võib mõnede

juhtudel olla ainus ravimeetod, mis pikendab inimese eluiga ja parandab elukvaliteeti. „Elundidoonorlus on elundite annetamine teisele inimesele raviotstarbel, kui tema enda mõni eluliselt tähtis organ enam ei tööta,“ selgitas Tartu Ülikooli Kliinikumi rindkerekirurg dr Tanel Laisaar, kelle juhtimisel tehti 2010. aastal esimene kopsusiirdamine Eestis. Laisaare sõnul saab siirdamiseks eemaldada organeid vaid pärast ajusurma diagnoosimist, eluajal on võimalik teatud erijuhtudel loovutada vaid neeru. SA Tartu Ülikooli Kliinikumi Transplantatsioonikeskuse direktori Virge Palli sõnul emaldatakse Eestis surnud doonorilt elundeid ja kudesid siirdamiseks vaid juhul, kui inimene on eluajal avaldanud tahet nende surmajärgseks loovutamiseks või ei ole olnud selle vastu. „Enamasti arstidel tahteavalduse kohta info puudub, mistõttu tuleb lahkunu otsuse kohta küsida lähedastelt, kes peaksid juhinduma lahkunu soovist.

Probleem tekib, kui lahkunu otsus ei ole lähedastele teada või see ei ühti lähedaste arvamusega,“ selgitas dr Laisaar olukorda Eestis. „Oluline on, et inimesed räägiks sellel teemal, sest me ei tea kunagi ette, millal me ise või meie lähedased vajavad elupäästvat siirdamist,“ lisas Pall. Oma tahte avaldamiseks on inimesel mitmeid võimalusi, andes oma otsusest teada pereliikmetele või kandes kaasas doonorikaarti. Sellele vaatama on nii dr Laisaare kui Palli arvates kõige parem viis elektroonilise avalduse esitamine. „E-tahteavalduse vormistamiseks tuleb siseneda patsiendiportaali www.digilugu.ee, valida menüüst tahteavaldused ning märkida oma otsus – kas nõusolek või keeldumine – ning kinnitada otsus digiallkirjaga,“ selgitas Pall ning lisas, et allkirjastatud tahteavaldust saab alati muuta, kuid kindlasti tuleks sellest teada anda ka oma lähedastele. 13. jaanuarist 31. jaanuarini kestva kampaania kõneisikuteks on neli

inimest, kes on saanud elupäästva kingituse – elundi, mis on andnud neile uue võimaluse. Nende inimeste südamluke lugudega saab tutvuda kampaanialehel: www.elundidoonorlus.ee/kampaania. Kampaania perioodil toimuvad viies Eesti linnas teemaõhtud, kus saab kuulda kogemuslugusid uue elundi saanud inimestelt ning arstidelt,

kes oma igapäevatoos tegelevad elundidoonorluse ja -siirdamisega. Rohkem infot teemaõhtute kohta leiab Facebookist.

Kampaania koostööpartnerid on Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts (EAÜS), Tartu Ülikooli Kliinikumi Transplantatsioonikeskus, Tartu Ülikooli Kliinikum ja Ravimiamet.

Veebruaris saab taas taotleda Rõuge valla ettevõtlustoetust

14. veebruarist 1. märtsini on avatud Rõuge valla ettevõtlustoetuse taotlemise 2020. aasta esimene voor. Ettevõtlustoetust saavad taotleda Rõuge vallas tegutsevad ettevõtjad, toetust saab küsida ettevõtlusega alustamiseks, ettevõtluse arenguga seotud investeeringuteks ning ettevõtja koolitusteks ja praktiliste erialaste oskuste omandamiseks.

Taotlus tuleb esitada selleks loodud vormil ja korra järgi, mille leiab valla kodulehelt alajaotusest „Ettevõtjale“ aadressil rauge.ee/ettevotjale.

Tuletame meelde, et ettevõtlustoetuse taotlemise korda muudeti 2019. aasta teisel poolel, palume taotluses pöörata tähelepanu järgmistele muutunud tingimustele:

- Lisati omafinantseeringu nõue.
- Täpsustati maksuvõlgnevuste kontrollperioodi

ajavahemik.

- Muudeti hindamismetoodika aluseid.
- Toetuslepingut ei sõlmita. Toetus määratakse vallavalitsuse korraldusega.
- Muudeti aruande esitamise nõudeid.
- Muutunud on taotlusvorm.

Ettevõtlustoetuse (sh koolitustoetuse) ülemsumma on 1000 eurot. Ettevõtja peab tagama rahalise omafinantseeringu vähemalt 30% taotletavast toetussummast. Juhime tähelepanu sellele, et ettevõtlustoetust saab maksimumsumma ulatuses taotleda üks kord kolme eelarveaasta jooksul. Taotlus tuleb esitada vallavalitsuse kinnitatud taotlusvormil, saates selle digiallkirjastatuna e-posti aadressile vald@rauge.ee või tuues taotluse tööpäeval vallamaja kantsleisse.

Infot, nõu ja abi ettevõtlustoetuse taotlemisel pakub Rõuge valla ettevõtlus- ja projektispetsialist Anneli Piigli (ettevotlus@rauge.ee, 516 9476).

Kirikute teated

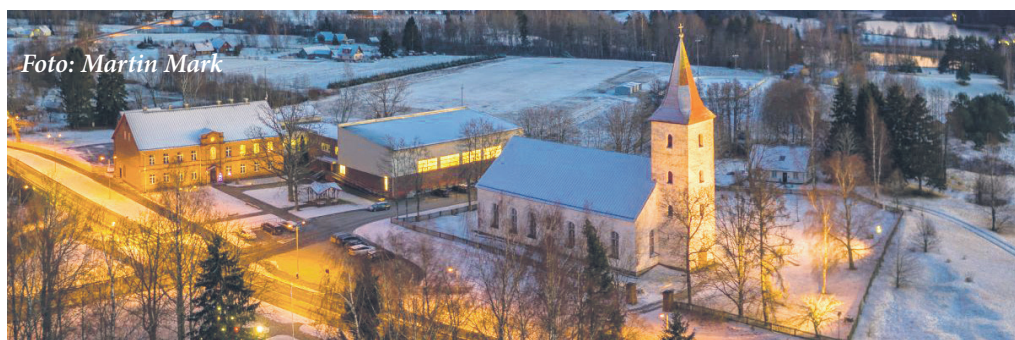

Foto: Martin Mark

Rõuge Maarja kirik

3. pühapäeval pärast ilumispüha, 26. jaanuaril kell 11.00 armulauaga jumalateenistus
Neljapäeval, 30. jaanuaril kell 18.30 **Vestlusõhtu** kogudusemajas Rõuges
Küünlapäeval, 2. veebruaril kell 11.00 armulauaga jumalateenistus
3. pühapäeval enne paastuaega, 9. veebruaril kell 11.00 armulauaga jumalateenistus
2. pühapäeval enne paastuaega, 16. veebruaril kell 11.00 armulauaga jumalateenistus
Kevadine leerikursus alustab kooskäimist 2. veebruaril kell 12.30 kogudusemajas Rõuges
Rõuge Maarja koguduse liikmeannetust saab tasuda kantsleis T, N kell 9.30–11.30 ja P kell 10.00–14.00 või ülekanedega Rõuge koguduse pangavarde EE 501010402007421005 (selgitusse märkida nimi ja aasta, mille eest tasutakse).

Mõniste-Ritsiku kirik

Pühapäeval, 26. jaanuaril kell 11.00 jõuluteenistus. Lisainfo: varstukirik.planet.ee

SUUR MEHKAMAA FOTOJAHT 2020

1. jaanuarist – 30. novembrini 2020 toimub Mõniste Rahvamaja ja Mehkamaa Kultuuriseltsi eestvõttel fotokonkurss, kus iga kuu valitakse Facebooki hääletuse teel välja parimad Mehkamaa elu kajastavad pildid. Võistluse parimatest fotodest valmib järgmise aasta kalender.

Kuidas osaleda?

Tee pilt Mehkamaal toimunud sündmusest, vaatamisväärsusest, loodusest, tegevusest või tegevusetusest ning saada see aadressile mehkamaakalender@gmail.com

Fotosid saab saata ööpäevaringselt kuni 30. novembrini. Võistlustööd on avalikud ainult Facebookis, mujal avaldamiseks sõlmime autoriga eraldi kokkuleppe. Palun jälgige, et fotode resolutsioon oleks vähemalt 300 dpi, alates 3500 px. Lisage ka foto autori nimi, koht ja soovi korral selgitus, foto nimi, kuupäev vms.

Kõik fotod lisame kord kuus Mõniste Rahvamaja FB lehel olevasse albumisse, kus toimub ka hääletus. Parimate fotode autoritele on auhinnad.

Haanja rahvamajas
6. märtsil kell 19.00

Erki Pärnoja albumi "Leva" esitluskontsert

Pilet 7 eurot

EESTI KULTUURKAPITAL

Erki Pärnoja avaldab 12. veebruaril oma neljanda albumi „Leva“. Album on pühendatud tänapäeva inimesele ja tema teekonnale sisemise rahu otsinguil. „Leva“ tähendab „elama“ – see on meie külg tänapäeva maailmas, mis tegeleb inimese universaalsete igatsustega – meelerahu, kuulumine, aktsepteerimine, ajakulg ning sellega leppimine. „Leva“ on sisemise vabaduse püüd.

Mõniste Rahvamajas
14. veebruaril 2020 kell 20:00

SÕBRAPÄEVAPIDU

Õhtujuht
Urmas Jakovets

Ans. **VÄLIHARF**

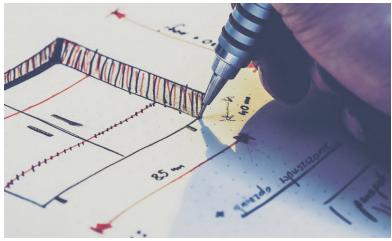

PILET eelmüügist 7 eur (Mõniste Coopi kaupluses),
kohapeal 10 eur.

Laudade broneerimine tel. 53327560, monisterahvamaja@rauge.ee

Puudega inimesed saavad taotleda toetust kodu kohandamiseks

20. jaanuaril avanes taotlusvoor, millega toetatakse kohalikke omavalitsusi puudega inimeste eluruumide kohandamiseks. Kodu kohandamiseks tuleb inimesel pöörduda kohaliku omavalitsusse.

„Igal inimesel peab olema võimalus liikuda vabalt oma kodus ja saada ka kodust välja. Vahel piisab vaid väga pisikestest kohandustest, et tagada inimesele iseseisev toimetulek

oma kodus,“ ütles sotsiaalminister Tanel Kiik. „Sel aastal on kõikidel omavalitsustel taaskord võimalus taotleda riigilt selleks vahendeid, et parandada oma inimeste toimetulekut. Kutsun kõiki üles seda võimalust kasutama.“

Täpsemat infot ja soovivaldusi kodukohanduse taotlemiseks saab iga inimene uurida oma elukohajärgselt kohaliku omavalitsuselt, kes korraldab oma inimeste taotluste korje. Rõuge vallas ootavad teie küsimusi ja soovide kõigi piirkondade sotsiaaltöö spetsialistid:

- Haanja piirkond – Maie Kalnapenkis (523 7065, haanjasotsiaal@rauge.ee)
- Misso piirkond – Marika Heinvee (5340 3744, missosotsiaal@rauge.ee)
- Mõniste piirkond – Kairit Kasuk

(5307 3260, monistesotsiaal@rauge.ee)

- Rõuge piirkond – Maire Grossmann (5330 0153, raugesotsiaal@rauge.ee)
- Varstu piirkond – Signe Arumäe (5334 1640, varstusotsiaal@rauge.ee)

Elanike taotluste alusel koostab vallavalitsus omakorda taotluste toetuse saamiseks riigil. Pärast otsust kohandatakse kodu omavalitsuse toel ja riik kompenseerib vallale kulud 85 protsendi ulatuses Euroopa Regionaalarengu Fondist.

Selle aasta taotlusvooru eelarve on kaks miljonit eurot ja omavalitsustel on võimalik Riigi Tugiteenuste Keskusele esitada taotlusi 31. augustini.

Kohandamine tähendab eluruumi ümberehitamist sellisel viisil, et inimesele on loodud tema

erivajadustest tulenevad spetsiifilised – näiteks kaldtee, platvormtõstak jne – ümberehitused. Kohandamise käigus võib rajada ka näiteks erivajaduse tõttu ohutust tagava piirde, aiavärava automaatika või tuua kõõgi tööpinnad ja tehnika madalamale tasapinnale. Taotluse oma kodu kohandamiseks võivad esitada kõik puudega inimesed, sõltumata puudeliigist.

Esimene taotlusvoor toimus 2018. aastal ning selles rahuldati 56 omavalitsuse taotlused puudega inimeste eluruumide kohandamiseks. Kohalikud omavalitsused planeerisid eluruumide kohandamist kokku 2,34 miljoni euro eest. Teine taotlusvoor toimus 2019. aastal. Riigi Tugiteenuste Keskus rahaldas siis 74 omavalitsuse taotlused puudega

inimeste eluruumide kohandamiseks. Kohalikud omavalitsused planeerisid eluruumide kohandamist kokku 5,09 miljoni euro eest.

„Ootame samavõrd aktiivset taotlemist ka kolmandas voorus,“ ütles Riigi Tugiteenuste Keskuse talituse juhataja Marek Atonen. „Seda toetab kindlasti ka taotlemise lihtsus omavalitsustele standardiseeritud ühikuhindade näol ja enam kui pooleaastane maksimaalne taotluse ettevalmistamise periood.“

Varasematel aastatel on kokku toetatud enam kui 1700 puudega inimese eluruumi kohandamist. Enim on toetatud tualettruumi kohandamist, kaldtee rajamist, platvormtõstuki paigaldust ning välis- või siseukse kohandamist.

Motivatsiooniüritus naistele – HAKKA ETTEVÕTJAKS

Kagu-Eesti Innovatsioonikeskus koos partneritega kutsub osa võtma lahedalt inspireerivatest tasuta üritustest.

Esimesel üritusel jagavad oma põnevaid kogemusi ettevõtjad, teisel kokkusaamisel käime külas erinevates valdkondades tegutsevatel naisettevõtjatel nende endi töökohtades. Kolmandal kokkusaamisel saab personaalset nõu oma ideede ja ettevõtlusega alustamise osas

ettevõtjalt ja ärinõustajatelt.

Tule kohale ja vii oma unistused ellu! Ürituse registreerimislingi leiad veebist aadressilt <http://bit.ly/ettevotlus2020>. Registreerumine kestab kuni 3. veebruarini.

I kohtumine „Naised ettevõtluses“ 5. veebruaril kell 16–19 Võrus Rätina mnt 12 (III korrus, KEIK konverentsiruum):

- Inspiratsiooni jagavad ning tõe otsivad turunduses ja naistes ettevõtja/praktik Kuldar Leis ja turundusõppejõud/teoreetik Andres Kuusik.

- Esimesel üritusel räägivad naisettevõtjad oma tegemiste völudest ja valudest. Oma kogemusi äriaga alustamisel jagavad Võru- ja setomaa naisettevõtjad Monika

Kuuba (ilusalong Funky Room Võrus), Kristi Valk (Luhamaa Kivitii kohviku perenaine) ja Maris Kivistik (veinimeister Uue-Saaluse veinitalust), **II kohtumine „Kogemuste korje“** 4. märtsil:

- Kogemuste korjamine tingreisilt KEIK-i naisettevõtjate juures.

- Võrumaa Arenduskeskus ja Eesti Töötukassa tutvustavad võimalusi ettevõtte käivitamiseks.

III kohtumine „Kas ettevõtjaks või mitte“ 8. aprillil:

- Nõustamine ja arutelud oma äriaga alustamisel – nõu annavad oma ala asjatundjad.

Üritustesarjas osalejate vahel loosime välja ühe tasuta koolituse koha aprillikuus algavale alustava ettevõtja baaskoolitusele Võrus ning hea

Võrumaa Arenduskeskus, Kagu-Eesti Innovatsioonikeskus ja Eesti Töötukassa esitlevad:

MOTIVATSIOONIÜRITUS NAISTELE HAKKA ETTEVÕTJAKS

Põnevad kogemused, personaalsed nõuanded tuntud ettevõtjalt ja ärinõustajatelt

ideega ettevõttele pakutakse välja ruumilahendus Kagu-Eesti suurimas ettevõtluskeskuses (KEIK). Lisaks tasuta ärialane nõustamine oma

ettevõtlusega alustamisel.

Info: ivi.martens@vorumaa.ee, 5349 7303.

Suure Muna kohviku kinos

24.01.2020 kell 19.00 – **Maria paradiis (Soome 2018), pilet 4 €**

25.01.2020 kell 19.00 – **Fred Jüssi. Olemise ilu (Eesti 2020) lisaseanss, pilet 5 €**

31.01.2020 kell 19.00 – **Aurora (Soome 2018), pilet 4€**

07.02.2020 kell 19.00 – **Südamering (Eesti 2019), kohal autor! Pilet 5 €**

15.02.2020 kell 19.00 – **Talve (Eesti 2020) lisaseanss, pilet 5 €**

25.02.2020 kell 18.00 – **Sipsik (Eesti 2020), pilet 5 €**

27.02.2020 kell 18.00 – **Sipsik (Eesti 2020), pilet 5 €**

Rohkem infot kodulehel: suurmuna.ee/uritused ja Facebookis: Suur Muna

Uus mürgistusinfo leht 16662.ee aitab ennetada ja õppida

Mürgistusteabekeskuse uuel veebilehelt www.16662.ee leiab info nii erinevatest mürgistusainetest ja esmaabivõtetest kui ka valdkonna koolitustest. Samuti leiab lehelt kasulikud näpunäited, kuidas mürgistusi vältida ja kodu ohutuks muuta. Mürgistusteabekeskuse juht Mare Oder ütleb, et kõik mürgistused on ennetatavad. „Uue veebilehe löime selleks, et kogu mürgistustega seotud info oleks Eesti inimeste jaoks mugavalt ühte kohta koondatud,“ selgitas Oder, kelle sõnul on uuendatud veebileht väga hea võimalus end mürgistustega seotud küsimustes kurssi viia ja seeläbi ka mürgistusi ennetada.

Kas teadsid, et umbes 90% mürgistusi juhtub kodus?

Ligi poolelt juhtudel pööratakse Mürgistusteabekeskuse poole seoses alla 3-aastaste laste mürgistustega. Iga teine mürgistusinfoleht 16662 tehtud kõne puudutab kemikaale ja iga kolmas ravimeid. „Lastel puudub ohtude mõistmiseks vajalik elukogemus. Näiteks tunduvad neile vanavanemate ravimid mõnusate kommidena. Seega tasub ravimid

hoida alati laste käeulatuses väljaspool ning ohtudest lastega ka rääkida. Kuna lapsed õpivad jälgendades, tasuks täiskasvanutel läbi mõelda – kas ravimite võtmine, kemikaalide turvakorkide avamine laste silme ees on ikka kõige mõistlikum,“ selgitab Mare Oder.

Paljud mürgistused on hooajalised, näiteks on seenehooajal levinud nendega seotud küsimused ja kevade saabudes tuleb rohenäppudel ette mürgistusi aiakemikaalidega. Mürgistusteabe kodulehelt saab uue lahendusena tellida uudiskirja, kus antakse ülevaade eeloleva perioodi võimalikest mürgistusohtudest.

„Uudiskiri on hea võimalus näiteks väikelaste (vana)vanematele, kes saavad end kursis hoida aktuaalsete mürgistusohtudega ja nende ennetamise võimalustega,“ ütles Oder.

Mürgistusteabekeskuse infoliinile 16662 saab helistada ööpäevaringselt mistahes asja juhtunud mürgistusjuhtumi või selle kahtluse korral. Kõne on tavatariifiga ning anonüümne. Infoliinil töötavad pikaajalise era- ja korralise meditsiini kogemusega spetsialistid, kes oskavad mürgistuse puhul leida kiiresti kõige sobivama lahenduse.

Lisainfo: www.16662.ee

**24. JAANUARIL KELL 13.00
ROGOSI MÕISAS**

**MÕISAMÄNGUD 2020
BAROKKTANTSUDE
ÕPPETUND**

**BAROKKTANTSUDEST
VESTLEVAD PIANIST DIANA LIUV
JA VANAAEGSETE TANTSUDE
SPETSIALIST KÜLLI KRESSA.
KAASTEGEV TÄHE-LEE LIUV.**

**TANTSE SAAB NÄHA KUI KA ISE
KAASA TANTSIDA.**

TASUTA

ROGOSI MÕIS

SA Põlvamaa Arenduskeskus võtab tööle

KAGU-EESTI KAUGTÖÖKESKUSTE PROJEKTIJUHI

Projektijuhi töö sisuks on luua Kagu-Eesti kaugtöökeskuste võrgustik eesmärgiga suurendada Põlva, Võru, Valga maakonnas töötamise ja ettevõtlusega tegelemise võimalusi, edendada kaugtööst teadlikkust ning kujundada Kagu-Eesti kui kaugtööparadiisi tuntuks.

Ootame Sind kandideerima kui:

- oled Lõuna-Eestist pärit või sinise elu-oluga tuttav;
- Sulle meeldib inimestega suhelda ja ehitada usaldust (oskad tuua erinevad osapooled ühise laua taha, delegeerida ja motiveerida);
- Sa näed suurt pilti, kuid vajadusel armastad lihvida detaile;
- usud tuleviku töökohtade edusse;
- näed koostöös parimat tegutsemisvormi;
- valdad väga heal tasemel inglise keelt;
- Sul on soov ja võimalus reisida (sh õhtusel ajal või nädalavahetustel);
- oskad turundada või oled valmis seda õppima;
- Sa ei karda tegeleda praktiliste pisiasjadega ega kohtuda mõjukate inimestega;
- Sul on tahe arendada uudset võrgustikku ja protsessis ise areneda.

Kandideerimiseks saada CV ja kirjeld (vabalt valitud vormis) Kagu-Eesti kaugtöökeskuste projektijuhi saamise motivatsiooni hiljemalt 06.02.2020 aadressil kuldar.leis@arenduskeskused.ee

Lisainfo: Kuldar Leis, tel. 504 8123

SA PÕLVAMAA ARENDUSKESKUS

VÕRUMAA
ARENDUSKESKUS

Valgamaa Arenguagentuur

UMA RAHVA PIDO 2020

28. veebruaril kell 19.00
Haanja rahvamajas

PIDUÕHTU

Esinevad Haanjamaa laulu- ja
tantsurühmad, külalised

Tantsuks mängivad
ansambel ROGOSI ja
TOOMAS ANNI

Tasu annetuslik.

Info ja kohtade broneerimine tel 516 5728
või sirjeparnapuu@gmail.com

RÕUGE VALLA KÜLADE PIMEKOHTING PUULPÜMME PUULPÄIV

LAUPÄEVAL, 15. VEEBRUARIL
KELL 15.00
HAANJA SUUSAKESKUSES

TUNNEME KOOS OLEMISEST RÕÕMU JA:

- paneme end proovile nii omavahel kui igaüks omaette
- teeme lõket
- sööme ja joome, jagame auhindu
- matkame tõrvikutega Suurele Munamäele
- soovijad saavad sauna (kaasa 2 eurot saunakütjale!)
- vapraid lõpetavad päeva pubis meelel tantsuõhtul ansambliga Piiri Peal (pilet 10 €)

SPORTLIKULT LÕBUS,
KAUGELTKI MITTE
TÕSISELT SPORTLIK
ÕHTUPOOLIK KÕIGILE!

Tule külaga, perega,
sõprus-, kogu-, üli-
või muu konnaga,
ootame sind iga ilmaga!

Trehvämi Rõugõn!

TOIMETAJA: Viivika Nagel, kommunikatsioon@rauge.ee

TIRAAŽ: 2455

KÜLJENDUS: Arman Projekt OÜ,

kalurileht1@gmail.com, tel 5649 5252

VÄLJAANDJA: Rõuge vallavalitsus, Ööbikuoru tn 4,

Rõuge alevik, tel 785 9312, www.rauge.ee

LOE DIGILEHTE: www.rauge.ee/ajaleht

Toimetajal on õigus avaldamiseks saadetud artikleid toimetada ja lühendada.

Kaastööd järgmise lehe jaoks on oodatud 30. jaanuarini, leht ilmub 13. veebruaril.

